

بسم الله الرحمن الرحيم

ایران و ترکیه

در اقتصاد عراق

مؤلفین:

مهملدی بههراد

(مدرس دانشگاه و عضو اتاق تبریز)

امیر احمد رستمی

(مدرس دانشگاه)

دکتر علی شیاری

(عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز)

با همکاری

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز
TABRIZ CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES,
MINES AND AGRICULTURE

انتشارات گنج حضور

۱۳۶۲۳
۳۶۱ ۳۶۰ ۳۶۱

سرشناسه	مهرداد، مهدی، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	ایران و ترکیه در اقتصاد عراق / تألیف مهدی مهرداد، امیراحمد رستمی، علی شیاری؛ با همکاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز.
مشخصات نشر	تبریز: گنج حضور، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۴۵ ص.
شابک	978-600-99756-0-0
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	ایران -- روابط اقتصادی -- ترکیه
موضوع	Iran -- Foreign economic relations -- Turkey
موضوع	ایران -- روابط اقتصادی -- عراق
موضوع	Iran -- Foreign economic relations -- Iraq
موضوع	ترکیه -- روابط اقتصادی -- ایران
موضوع	Turkey -- Foreign economic relations -- Iran
موضوع	ترکیه -- روابط اقتصادی -- عراق
موضوع	Turkey -- Foreign economic relations -- Iraq
موضوع	عراق -- روابط اقتصادی -- ایران
موضوع	Iraq -- Foreign economic relations -- Iran
موضوع	عراق -- روابط اقتصادی -- ترکیه
موضوع	Iraq -- Foreign economic relations -- Turkey
شناسه افزوده	رستمی، امیراحمد، ۱۳۵۴ -
شناسه افزوده	شیاریعلی، ۱۳۵۴ -
شناسه افزوده	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز.
رده بندی کنگره	۴۴۱/۱۵۸۶HF :ت ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	۵۵۰۵۶۱/۳۲۷
شماره کتابشناسی ملی	۵۰۸۷۷۶۷

عنوان کتاب : ایران و ترکیه در اقتصاد عراق
تألیف : مهدی مهرداد، امیراحمد رستمی، علی شیاری
ناشر : گنج حضور
طراح روی جلد : مسعود حقانی
صفحه آرایشی : مسعود حقانی
چاپ و صحافی : حیدری
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول/ ۱۳۹۷
شابک : ISBN-978-600-99756-0-0
قیمت : ۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحات	عناوین
۸.....	پیشگفتار
۱۰.....	چکیده
فصل اول: مروری بر اقتصاد ایران و ترکیه	
۱۴.....	مقدمه
۱۵.....	رویکرد واقع‌گرایی
۱۵.....	اصول واقع‌گرایی
۱۸.....	هانس جی مورگنتا (واقع‌گرایی کلاسیک)
۲۰.....	کنت والتز (نواقع‌گرایی ساختاری)
۲۴.....	ساختار ایران و ترکیه و نواقع‌گرایی تهاجمی
۲۶.....	واقع‌گرایی کلاسیک و نواقع‌گرایان ساختاری
۲۷.....	نوکلاسیک‌های تهاجمی
۲۹.....	نظریه رئالیسم تهاجمی مرشایمر (سیاست خارجی ترکیه و ایران در عراق)
۲۹.....	جنگ
۳۰.....	باجگیری
۳۱.....	طعمه‌گذاری و تهدید برای فرسایش
۳۱.....	آتش بیاری معرکه
۳۴.....	سیر روابط اقتصادی ایران و عراق پس از سقوط صدام:
۴۰.....	سیر روابط اقتصادی ترکیه و عراق پس از سقوط صدام:
۴۵.....	سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران (رئالیسم تهاجمی و یا تدافعی)

سیاست خارجی ترکیه (رئالیسم تدافعی و یا تهاجمی) ۵۵

فصل دوم: ویژگی‌ها، ابعاد و نتایج روابط اقتصادی ایران و عراق

مقدمه ۶۳

واقعیت‌های ثابت عراق ۶۶

مروری بر روابط تجاری ایران و عراق ۶۹

ارزش‌های امنیتی و اقتصادی عراق و برای ایران شامل: ۷۱

ساختار قدرت و هویت و استراتژی اقتصادی ایران ۷۳

نقش ژئوپلیتیک عراق در روابط اقتصادی ایران و عراق ۷۴

چالش هویت قومی و رابطه ایران با عراق ۷۵

سیاست‌های استراتژیک، ریز و تاثیرات آن بر روابط اقتصادی با ایران ۷۶

روابط اقتصادی ایران و عراق (یک الزام نه انتخاب) ۷۸

ضرورت‌های اقتصادی واردات انرژی و فرستادهای ایران ۷۹

مشکلات مستقیم پیش روی صنعت نفت عراق ۷۹

تروریسم/خرابکاری ۷۹

بوروکراسی آشفته ۷۹

شرایط و قوانین غیر منعطف ۸۰

ریسک بالای سرمایه‌گذاری در عراق و فرصت برای ایران ۸۱

رفع موانع منطقه اقلیم کردستان عراق ۸۳

استراتژی منتظر ماندن و مشاهده کردن ۸۴

دو رهای تجاری دیدار سران دو کشور عراق و ایران: ۸۶

همکاری‌های مهندسی کردستان عراق با کشور ایران ۸۶

تفاهم نامه‌ها، توافق نامه‌ها ۸۷

۹۴	مسایل و مشکلات پیش روی صادرات به کشور عراق
۹۵	سیستم بیمه و سیستم بانکی در روابط بین ایران و عراق
۹۶	آمار متفاوت در باره ذخایر نفت عراق فشار به ایران
۹۸	ارتباطات پتروشیمی ایران و عراق
۱۰۰	میادین مشترک
۱۰۱	زمینه همکاری های ایران و عراق با لحاظ میادین مشترک
۱۰۳	تحریم ایران و تهدید عراق
	فصل سوم: ویژگی، نتایج و ابعاد و رابط اقتصادی ترکیه و عراق
۱۰۹	مقدمه
۱۱۲	ژئوپلیتیک ترکیه و نظر غرب
۱۱۳	داده های ساختار نظام بین المللی و سیاست خارجی ترکیه
۱۱۶	چالش های ترکیه در سخن میرشایمر با توجه به نظریه نئورئالیستی
۱۱۸	ساختار اقتصاد کلان ترکیه
۱۲۰	بخش صنعت و معدن ترکیه
۱۲۰	صنایع نساجی و پوشاک ترکیه
۱۲۰	خودرو و قطعات در کشور ترکیه
۱۲۱	صنایع آهن و فولاد در ترکیه
۱۲۱	روابط اقتصادی ترکیه و چالش های موجود در رابطه با عراق و محورها
۱۲۸	منافع اقتصادی اختلاف زرا در روابط ترکیه و عراق
۱۲۸	پارلمان ۲۰۱۰
۱۳۰	خروج نیروهای نظامی آمریکایی از عراق
۱۳۴	الزامات عوامل کشش بازار در روابط عراق و ترکیه

۱۳۵	 ساختار روابط اقتصادی ترکیه در رابطه با عراق
۱۴۰	 فاکتورهای سیاسی و فرهنگی ترکیه در رابطه با عراق (اثر اقتصادی)
۱۴۳	 مشکلات ترکیه در رابطه با عراق و تاثیرات اقتصادی آنها
فصل چهارم : بررسی مقایسه‌ای روابط ایران و ترکیه در عراق	
۱۵۱	 مقدمه
۱۵۲	 سه دوره سیاست خارجی ترکیه با عراق و تقابل و تعامل کلی با ایران
۱۵۴	 ضرورت‌ها، روابط ترکیه و عراق با توجه به متغیر سیاست خارجی ایران
۱۵۸	 متغیر ایران در رابطه با عراق
۱۶۰	 عناصر ناپایدار در رابطه بین ترکیه و عراق
۱۶۱	 مولفه‌های تاثیر گذار در رابطه خارجی بین ایران و عراق
۱۶۱	 مولفه‌های ناپایدار در رابطه ایران و عراق
۱۶۲	 فهرست تعامل و تقابل‌های سیاسی و اقتصادی ایران و ترکیه در عراق
۱۶۲	 مولفه‌های صرف سیاسی در رابطه ترکیه و عراق
۱۶۴	 رویکردهای تعاملی در رابطه با ایران و ترکیه در عراق
۱۶۶	 رویکردهای تقابلی در رابطه ایران و ترکیه در رابطه با عراق
۱۶۷	 تقابل و تعامل‌های اقتصادی ایران و ترکیه در عراق
۱۶۹	 مجموع نقش ترکیه را در عراق در رابطه با انرژی به صورت کلی
۱۷۵	 اهداف کلی ترکیه و ایران در عراق با توجه به روش‌های سیاست‌گذاری
۱۷۷	 منابع و مآخذ

آقای حسن زاده

(رئیس اتاق بازرگانی صنایع معدن و کشاورزی تبریز)

اکنون بر اساس تئوری های علم اقتصاد در کشور های دنیا در راستای کاهش هزینه مرادوات تجاری تمایل به برقراری ارتباط روابط بازرگانی با کشور های همسایه عزایش یافته است . از این رو در چنین شرایط در الویت قرار دادن توسعه روابط اقتصادی بین ایران با کشور های همسایه خود از اهمیت

بالایی برخوردار می شود . لذا روابط تجاری ایران با کشور های همسایه به رغم تحریمها با رویکرد صادرات محور از دید سعودی برخوردار بوده و چنانکه بنابر تاکید فعالین اقتصادی بخش خصوصی تحقق ۱۰ میلیارد دلار روابط تجاری ایران با کشور های همسایه امری محال نیست بنابراین پتانسیل ها و ظرفیت ایران و کشور های همسایه آن مستعد توسعه روابط اقتصادی بیش از حد هدف گذاری شده است . بطوریکه بعضی کشور ها در دو دهه گذشته با برنامه ریزی و سیاست گذاری مناسب در حوزه روابط اقتصادی کشور های همسایه و منطقه از ایران موفقه عمل نموده لذا امروزه نتیجه آن داشتن اقتصادی با چندین برابر حجم اقتصاد ایران می باشد .

کشور عراق که در سالهای اخیر به بزرگترین بازار هدف برای ایران و ترکیه تبدیل شده و بخش عمده ای از تولیدات مختلف دو کشور روانه بازار این کشور می شود عراق بزرگترین همسایه و شریک تجاری ایران در مرز های غربی است . اقتصاد این کشور مانند سایر کشور های حاشیه خلیج فارس متکی به اقتصاد نفت است و این موضوع به دلیل وجود ذخایر عظیم نفت در این کشور است ، همچنین صنعت گردشگری در عراق نیز به خاطر وجود اماکن مهم مذهبی شیعیان نقش قابل توجهی را در اقتصاد آن کشور

ایفا میکند ، اما در سال های اخیر روابط اقتصادی بین ایران و عراق شکل متفاوتی به خود گرفته و به دلیل تعهدات کشور های امارات و ترکیه به اتحادیه اروپا ، این دو کشور به تحریمها علیه ایران منفعّل عملکرده که در این بین کشور عراق به دلیل گرایش بیشتر سیاسی با ایران می تواند جایگزین مناسبی به عنوان سکوی تجارت مجدد کشور شود و رتبه اول شرکای تجاری در بخش صادرات را به خود اختصاص دهد ، بطوریکه در عمل شاهد هستیم کشور عراق در میان کشور های همسایه ایران از بیشترین مراودات تجاری با ایران برخوردار است .

لذا این کتاب تحلیل مناسبی از رقابت اقتصادی ایران و ترکیه در کشور های همسایه بویژه عراق می باشد که می تواند نقش اقتصادی آن کشور ها را بررسی و چشم انداز روابط - تجاری راقتصادی آنها را در آینده ترسیم نماید . امیدواریم که مورد توجه تجار و تولید کنندگان و فعالان اقتصادی قرار گیرد .